

[Holmberg]

undergivet en sparsom behandling i stats- og forvaltningsrettens litteratur.

Til sidst kan jeg sige på venstres vegne, at vi vil være med til at fjerne en eventuel usikkerhed.

Grethe Fenger Møller (KF):

Emnet for dagens debat ligger naturligvis i spændingsfeltet mellem den yringsfrihed, som grundloven tilsikrer alle borgere, og så den loyalitet, enhver, også offentligt ansatte, må have over for sin arbejdsplads. I grundlovens § 77 siges det:

»Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingen sinde på ny indføres.«

Dette er måske grundlovens væsentligste paragraf og altså også det væsentligste i vores debat her i dag.

Jeg vil dernæst sige, at hvis der skulle blive tale om et valg, er der naturligvis ingen tvivl. Yringsfriheden kommer først i et folkestyret land. Her kunne man så standse, men det kan naturligvis ikke nytte i en debat som denne at gøre det, for man kan ikke gøre denne problemstilling op i sort eller hvidt. Vi må tage de konfliktmuligheder, der kan eksistere mellem yringsfriheden og loyaliteten, op til en alvorlig vurdering. Måske kan det kun gøres fuldt ud i ganske konkrete sager, for netop her kan man vurdere. Men det er vanskeligt for os her i folkettingen at gå ind i enkeltsager, og det har nok heller ikke været hensigten med denne forespørgsel.

Derfor må debatten gå over i det mere teoretiske, og så må vi altså løbe risikoen for, at den også bliver mere luftig, på den måde at forstå, at vi ikke har udtrykkelige regler på dette område uden for tavshedspligtens grænser.

Professor, dr. jur. Poul Andersens afhandling om tjenestemænds yringsfrihed, der ganske vist stammer fra før den anden verdenskrig, viser problemets omfang, men uden at man kan pege på enkle løsninger. Men jeg synes, det er elementært at slå fast, at offentligt ansatte har samme yringsfrihed som andre borgere og samme ret til at tage del i den offentlige debat. Dette er efter dansk praksis og dansk lovgivning ikke i strid med tjenestemandsbegrebet.

Jeg mener at kunne konstatere, at der til det danske tjenestemandssystem er knyttet en meget høj grad af troværdighed, og det er også derfor, vi fra konservativ side så stærkt har ønsket at bevare tjenestemandssystemet for at sikre, at vi har en uafhængig og en loyal embedsstand.

Jeg vil nævne to eksempler her på det. Det ene er, at vi ikke i Danmark har politiske embedsmænd. Vi udskifter ikke vores embedsmænd, når vi får en ny regering, men regner med, at embedsmændene er uafhængige og loyale. Det andet eksempel er – og det er noget ganske enestående i forhold til andre lande – at offentligt ansattes yringsfrihed fortolkes så bredt her i Danmark, at man samtidig kan være offentligt ansat og politisk aktiv, ja, man kan endda være folketingsmedlem for et hvilket som helst politisk parti. Dette siger efter min mening noget om, at vi her i landet har en hævdvunden tradition for en loyal embedsstand, og at man i praksis ikke har haft vanskeligheder med at finde ud af, hvor grænsen går mellem den personlige yringsfrihed og den tavshedspligt og loyalitet, man skylder sin tjeneste.

Men debatten i dag kan ikke blive enkel, når den drejer sig om en af vores væsentligste frihedsrettigheder og grænserne for denne.

Hvis man bliver ansat i en privat virksomhed, forventes det naturligvis, at man er loyal over for denne virksomhed. Jeg vil også mene, at det er sådan, at privat ansatte har snævrere grænser for deres yringsfrihed, end offentligt ansatte har. Hvis vi ser på de offentligt ansatte i staten eller i kommunen, mener jeg også, man må sige, at det ville være i strid med alle regler, hvis en medarbejder, der behandler en ganske bestemt sag, går uden for døren og offentligt kritiserer forslag fra folkevalgte sønder og sammen.

Den offentligt ansatte har den yringsfrihed, der tilkommer andre borgere, men begrænset af den tavshedspligt og den loyalitetspligt, der er knyttet til den pågældende stilling. Tavshedspligten kan gå på personsager, og den kan gå på sikkerhedssager, men den kan også gå på hensynet til den politiske beslutningsproces. Det vil være uholdbart, hvis en offentligt ansat fortæller om diskussioner mellem folkevalgte, debatter med eksperter, synspunkter, der er brugt i drøftelsen. Hvis dette var tilfældet, ville den til enhver tid politisk ansvarlige ikke kunne føle sig